

PISA 2015: ALUEELLISET EROT JA OPPILAANOHJAUS

Raimo Vuorinen, projektipäällikkö
Kari Nissinen, yliopistotutkija
Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto

2000-luvun alusta lähtien toteutetussa PISA –tutkimusohjelmassa alueelliset erot ovat olleet Suomessa varsin pieniä. Vuoden 2015 PISA-aineistossa kuitenkin pääkaupunkiseudun oppilaiden keskimääräiset tulokset olivat muuta maata parempia niin luonnontieteissä, matematiikassa kuin lukutaidossakin. Tarkemman kansallisen analyysin mukaan pääkaupunkiseudun hyvät oppimistulokset näyttäytyisivät selittyvän perheiden sosioekonomisen tason ja kulttuuripääoman ohella oppilaiden erilaisilla uraodotuksilla.

Vuoden 2012 PISA-tutkimuksessa 22 osallistujamaata, Suomi yhtenä niistä, osallistui urasuunnittelutaitoja kartoittavaan valinnaiseen tutkimukseen. Oppilaan aktiivisella osallistumisella ja hyvillä urasuunnittelutaidoilla näytti olevan selkeä yhteys sinnikkyteen, myönteisiin kouluasenteisiin ja hyviin oppimistuloksiin. Opetussuunnitelmaan integroidun ohjauksen voidaan olettaa edistävän oppilaiden tasa-arvoisia mahdollisuuksia saada kattavaa tietoa ammasteista ja koulutusvaihtoehdoista omien urasuunnitelmien perustaksi. Oppilaiden sosioekonomisella taustalla oli kuitenkin vahvempi yhteys koulun ulkopuolella opittuihin taitoihin kuin koulussa opittuihin taitoihin. Tämä kertonee siitä, että korkeamman sosioekonomisen taustan lapsilla on muita enemmän mahdollisuuksia tai aktiivisuutta omaehtoiseen koulun ulkopuolella tapahtuvaan urasuunnittelutaitojen oppimiseen.

Oppimistuloksien ja tarjonnan monimuotoisuuden yhteys

Nyt vuoden 2015 tutkimuksen mukaan oppilaiden koulutustasoa ja ammattiasemaa koskevilla odotuksilla ja oppimistuloksilla näyttää olevan yhteys. Tulosten perusteella voi ensin kysyä,

"Hyvät oppimistulokset näyttävät selittyvän perheiden sosioekonomisen tason ja kulttuuripääoman ohella oppilaiden erilaisilla uraodotuksilla."

missä määrin pääkaupunkiseudulla näkyvissä olevat monimuotoisemmat työmarkkinat ja ammatilliset verkostot sekä alueen laajempi jatkokoulutustarjonta vaikuttavat siihen, millaisena nuoret näkevät odotetun koulutustasonsa ja ammattiasemansa, ja miten tätä kautta kehittynyt oma tavoitteenasettelu on yhteydessä opiskelumotivaatioon ja suoritustasoon.

Toisaalla on havaittu, että osallistumisella urasuunnittelutaitoja edistäviin työmuotoihin (esim. työelämään tutustumiseen tai työharjoitteluun) sekä opi-

tuilla urasuunnittelutaidoilla on yhteys motivaatioon ja oppimistuloksiin. Edellä mainittuihin yhteyksiin liittyy monia tekijöitä, ja niiden samanaikaiseen tarkasteluun kannattaa suhtautua varauksella. Siitä huolimatta voi pohtia, missä määrin Suomessa oppilaanohjauksen kehittämällä voitaisiin ennaltaehkäistä oppimistulosten alueellisten erojen kasvua ja ylläpitää koulutuksellista, etnistä ja sukupuolten tasa-arvoa. Tuoreen tutkimuksen mukaan Helsingin kaupungissa osallisuutta edistäviä työmuotoja vahvistamalla voitiin tehostaa oppilaiden siirtymistä toiselle asteelle kouluissa, jotka toimivat haastavissa olosuhteissa.

Jos oppimistulosten alueellisilla eroilla on yhteys oppilaiden erilaisiin uraodotuksiin ja toisaalta oppilaan sosioekonominen taso ja vanhempien koulutustausta liittyvät urasuunnittelutaitojen oppimiseen sekä koulussa että koulun ulkopuolella, voidaan kysyä, saavutetaanko opinto-ohjaukselle ope-

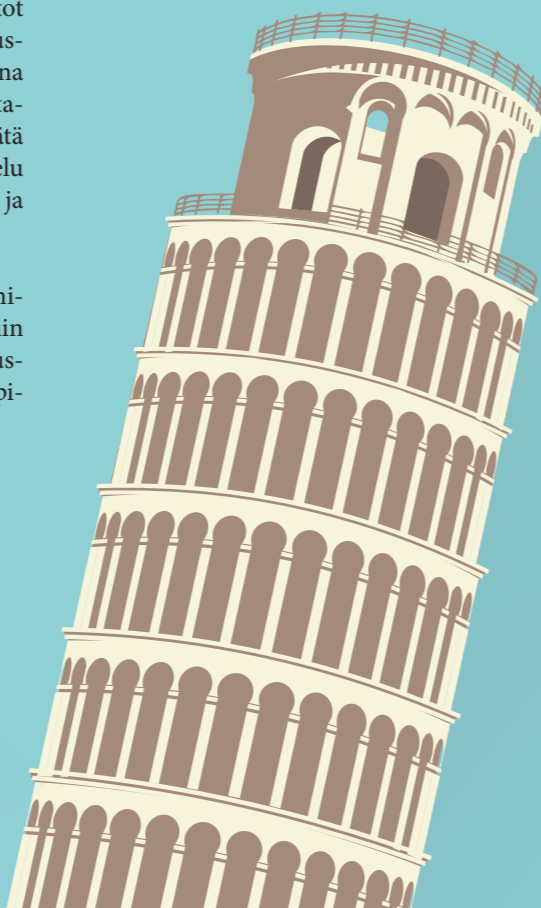
"Onko perusopetuksen ohjauksella kaikkialla maassa yhtäläiset toimintaedellytykset tarjota nuorille riittävät mahdollisuudet tutustua jatkokoulutusvaihtoehtoihin?"

tussuunnitelmassa esitetyt tavoitteet koko Suomessa. Onko perusopetuksen ohjauksella kaikkialla maassa yhtäläiset

toimintaedellytykset tarjota nuorille riittävät mahdollisuudet tutustua jatkokoulutusvaihtoehtoihin ja työmarkkinoihin, jotta nämä kokemukset antaisivat tarkoituksenmukaisen pohjan motivaatiota ja opintomenestystä vahvistaville koulutustasoa ja ammatiasemaa koskeville odotuksille? Jos muualla maassa on pääkaupunkiseutua suppeammat mahdollisuudet tutustua erilaisiin koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoihin, tarvittaisiin jatkotutkimusta siitä, miten perusopetuksen ohjauksen tavoitteet ja työelämäyhteydet toteutuvat kaikkien oppiaineiden opiskelussa koko henkilöstön yhteistyönä. Lisäksi kannattaisi selvittää, miten oppilaanohjauksessa ja urasuunnittelun ohjauksessa hyödynnetään erilaisia uuden teknologian tarjoamia mahdollisuuksia tutustua työmarkkinoihin, ja onko ohjaajilla ajantasainen osaaminen esimerkiksi sosiaalisen median käyttöön

työmarkkinoita koskevien näkymien avaamisessa.

Teksti perustuu PISA 2015 Suomen pääraportissa elokuussa 2018 julkaistuuun artikkeliin:
Nissinen, K. & Vuorinen, R. (2018) Alueelliset erot luonnontieteiden osaamisessa ja niitä selittävät tekijät: oppilaanohjauksella on merkitystä. In J. Rautopuro & K. Juuti (Eds.). *PISA pintaa syvemältä. PISA 2015 Suomen pääraportti*. Suomen Kasvatustieteellinen seura. Kasvatusalan tutkimuksia 77.

Tulevaisuus on

ENERGIASSA

Opo: ota käyttöösi energia-alan tietopankki ohjauksen tueksi. Energiamaailmasta löydät muun muassa alan ammatit ja koulutukset.

ESIMERKKEJÄ AMMATEISTA

- Tuulivoimainsinööri
- Sähköverkostoasentaja
- Älyverkkoasiantuntija
- Energiatehokkuusneuvoja
- Markkinointipäällikkö

Lue lisää ja ohjaa opiskelijasi tiedon äärelle

